

አዳዲስ የመከላከያ ቴክኖሎጂዎች

ኤድስ ለማንም ቢሆን አዲስ ጽንሰ ሀሳብ አይደለም። ላለፉት ሰላሳ አመታት በአለም ዙሪያ በየዜናውና በሚዲያው ብዙ ተብሎለታል። አሁንም አልቆመም። እ.ኤ.አ በ2006 4.3 ሚሊዮን የሚሆኑ አዳዲስ ሰዎች በቫይረሱ የተያዙ መሆኑ ተገልጿል። ከነዚህም ውስጥ 2.5 ሚሊዮን የሚሆኑት ህይወታቸው አልፏል። 95% የሚሆኑት በኤች አይ ቪ የተያዙ ሰዎች የሚኖሩት በእድገት ወደ ኋላ በቀሩ ሀገራት ነው። 90 በመቶ የሚሆኑት ደግሞ በደማቸው ውስጥ ቫይረሱ እንዳለ አያውቁም። በአሁኑ ወቅት ከኤድስ የሚፈውስ መድሀኒት የለም። ነገር ግን ይህ ጽሑፍ ክትባቶች፣ «ማይክሮባይዳይዶች»፣ ቅድመ ምርመራ እና የወንድ ልጅ ግርዛት እንዴት የኤች አይ ቪን የስርጭት ፍጥነት መግታት እንደሚያስችሉ ይዳስሳል።

በአሁኑ ወቅት የኤድስ ክትባት የለም። ነገር ግን አንዳንድ ዘዴዎች መጠቀም ይቻላል። በሙከራ ደረጃ የሚገኙም አሉ። የኤድስ ክትባት ለወደፊት ትልቅ ተስፋ የሚያገኙናጽፍ ቢሆንም በርካታ ችግሮች በዙሪያው ከበውታል። የክሊኒክ ሙከራዎች ረጅም ጊዜ የሚወስዱና ውድ ናቸው። ከስድስት እስከ አስር ዓመት ሙከራ ለማካሄድ 230 ሚሊዮን ዶላር ያስፈልጋል። በጊዜ እጥረት እና በገንዘብ ምክንያት በኤድስ ክትባት ላይ የሚካሄደው ምርምር ዘገምተኛ ነው። ነገር ግን በአሁኑ ወቅት በመላው አለም ሌሎች የመከላከያ መንገዶች ሙከራ እየተካሄደ ነው።

«ማይክሮባይዳይዶች» ኤች አይ ቪን እና ሌሎች የአባላዘር በሽታዎች ስርጭት ለመቀነስ የሚያስችሉ ንጥረ ነገሮች ናቸው። «ማይክሮባይዳይዶች» እንደ ጄልና ክሬም አይነት ናቸው። በአሁኑ ሰዓት በገበያ ላይ የሉም። በሚቀጥሉት አምስት አመታት ውስጥ ግን ለገበያ ይበቃሉ ተብሎ ይታሰባል። «ማይክሮባይዳይዶች» የማህፀን አንገት እንዳይገዳ ይከላከላል። የማህፀን አንገት ባለ አንድ ህዋስ ግድግዳ ውፍረት ያለው በመሆኑ በከፍተኛ ሁኔታ ለጉዳት የተጋለጠ ነው።

እጅግ ጥሩዎቹ «ማይክሮባይዳይዶች» ሌሎች የአባላዘር በሽታ አምጭዎችን ይዋጋሉ፤ እንዲሁም እርግዝናን ሊከላከሉ ይችላሉ። ውጤታማነቱ ግን እረጅም ጊዜን ይወስዳል። «ማይክሮባይዳይዶ» የሴት ልጅ ብልት ጤንነትን ይጠብቃል። ከሁሉም በላይ ግን «ማይክሮባይዳይዶች» ዋጋቸው ወድ መሆን የለበትም፤ በሁሉም ሀገሮች የሚገኙ ሰዎች መጠቀም እንዲችሉ። «ማይክሮባይዳይዶች»ን እንደ ጉዳት መቀነሻ ማሳጅ መጠቀም ይቻላል። «ማይክሮባይዳይዶች» ኮንዶምን ይደግፋሉ፤ ከኮንዶም ጋርም ልስላሴና እርካታን ለመጨመር መጠቀም ይቻላል።

የ «ማይክሮባይዳይዶ» ሙከራዎች በሰሜን አሜሪካ፣ በአውሮፓና በአፍሪካ እየተካሄዱ ነው። የመጀመሪያ ትውልድ «ማይክሮባይዳይዶች» ከ40-60 በመቶ ድረስ ውጤታማ ይሆናሉ ተብሎ ተገምቷል። የሁለተኛው ትውልድ ደግሞ ከ60-80 በመቶ ውጤታማ ይሆናል። ይሁንና እ.ኤ.አ በየካቲት 2007 የ «ማይክሮባይዳይዶች» የክሊኒክ ሙከራዎች በደቡብ አፍሪካ ውስጥ ከደህንነት ስጋት ጋር በተያያዘ ተዘግተዋል። ተመራማሪዎች የተለዩ ሙከራዎችን ማድረግ እንደሚቀጥሉ ገልጸዋል፤ ይህ ሁኔታ ወደፊት ምርምሩንና የ «ማይክሮባይዳይዶች»ን ጥቅም እንዳይጎዳው በማሰብ።

በኤች አይ ቪ ላለመያዝ ፀረ-ቫይረስ መድሀኒቶች በቀን አንዴ ይወሰዳሉ። ይህ ዘዴ 100% ውጤታማ ላይሆን ይችላል። ስለዚህ በየቀኑ ቁጥጥር መደረግ አለበት። በአሁኑ ጊዜ በቦትስዋና፣ ጋና እና ፔሩ ሙከራዎች እየተከናወኑ ነው። ወጤቱ ግን እ.ኤ.አ ከ 2008 ወይም 2009 በፊት ይገለጻል ተብሎ አይጠበቅም።

የወንድ ልጅ ግርዛት ሌላው የኤች አይ ቪን ስርጭት ማስቆሚያ መንገድ ነው። እ.ኤ.አ የ2005ቱ የብርቱካናማው ማሳ ሙከራ እንዳመለከተው የተገረዙ ወንዶች በኤች አይ ቪ የመያዝ ሁኔታ በ60 በመቶ ቀንሷል። እንደ መረጃዎቹ ከሆነ ከፍተኛ የወንዶች ግርዛት የሚከናወንባቸው ሀገሮች ዝቅተኛ የኤች አይ ቪ ስርጭት ነበራቸው። ነገር ግን የወንድ ልጅ ግርዛትን ሲያበረታቱ ተመራማሪዎች ስለ ማህበረሰቦች ሀይማኖትና ባህል ግንዛቤው ሊኖራቸው ይገባል። ግርዛቱ ሲከናወንም ንጽህናው በተጠበቀ ሁኔታ መሆኑን ማረጋገጥ ይገባል። በኬንያና በዩጋንዳ ግርዛት በሴት ጓደኛዎች መካከል የቫይረሱን ስርጭት ይቀንስ እንደሆነ ሙከራዎች እየተካሄዱ ነው። ውጤቱ እ.ኤ.አ በ2007 ይታወቃል።

በመጨረሻም የቆዳ በሽታዎችን መከላከል ሌላው የኤድስን ስርጭት መከላከያ ዘዴ ነው። በጥቂት የሰሀራ በታች አካባቢዎች 70% የሚሆነው ህዝብ የቆዳ በሽታ አለበት። በካናዳም ከ5 ወይም 6 ሰዎች ውስጥ አንዱ የችግሩ ተጠቂ ነው። የሰውነት መከላከያ ስርዓቱ የመከላከያ ህዋሳትን በሽታው ወደተከሰተበት ቦታ ይልካል። ይህም የኤች አይ ቪን ተጋላጭነት ይጨምራል። ኤች አይ ቪ ፖዘቲብ የሆኑ ሰዎች የቆዳ በሽታውን መታከም አለባቸው። ምክንያቱም የቆዳ በሽታውን የሚያመጣው ቫይረስ ካልጠፋ ኤች አይ ቪ እራሱን በብዙ እንዲያባዛ ስለሚረዳው። በአሁኑ ወቅት በደቡብ አሜሪካ፣ በአፍሪካና በዩናይትድ ስቴትስ የቆዳ በሽታን መቆጣጠር ኤች አይ ቪን ከመቆጣጠር አንጻር ውጤታማነቱን ለመፈተሽ ሁለት ትልልቅ ሙከራዎች እየተካሄዱ ነው። ውጤቱ እ.ኤ.አ በ2007 ወይም 2008 ይጠበቃል።

ላለፉት ሀያ አመታት ለእነዚህ የመከላከያ እድገቶችና ለተያያዥ ምርምሮች የዋለው ገንዘብ የተገኘው ከመንግስትና ከተለያዩ ድርጅቶች ነው። ስለዚህ በውል ስላልታወቀው የመከላከያ እድገት መነጋገር እጅግ አስፈላጊ ነው። ግንዛቤን ማሳደግ፣ ማህበረሰቡን መቀስቀስ፣ የማህበረሰቡን አቅም መገንባት፣ ምርምር ማካሄድ እንዲሁም የመከላከያ ዘዴዎችን ወደ እራሳችን ተጨባጭ ሁኔታ ማምጣት ይገባል።